

Korte risicobeoordeling

***Phyllosticta solitaria* Ellis et Everhart (EU - Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Phyllosticta solitaria* Ellis et Everhart

Categorie: schimmels en oömyceten

Datum: december 2019

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 01.10.2019).

Buiten de Europese Unie: de Verenigde Staten (VS) en Canada (EPPO Global Database, 01.10.2019)

Waardplanten

– *Malus* L. (appel en sierappel)

Crataegus spp. (meidoorn) zijn ook waardplanten, maar appels zijn de 'principal host' (EPPO-datasheet).

Belangrijkste pathways

1. Planten bestemd voor opplant van *Malus* L. en *Crataegus* L. met uitzondering van zaden.
2. Vruchten van *Malus* L.

Volgens de EPPO-datasheet is introductie van de schimmel alleen waarschijnlijk via planten bestemd voor opplant, maar EFSA_Panel_on_Plant_Health et al. (2018) noemt ook verse vruchten van waardplanten en grond en groeimedium. Import van grond en groeimedium is verboden uit de meeste derde landen, inclusief de landen waar het organisme voorkomt.

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	3	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	3	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	3	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	6	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	9	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	3	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 1 [1-5]

Biologie

De schimmel overwintert als mycelium in kankers op takken en twijgen of in slapende knoppen. Bladeren en vruchten worden in het voorjaar geïnfecteerd (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018).

Wet- en regelgeving

Voor planten bestemd voor opplant van *Crataegus* L. en *Malus* L. met uitzondering van zaden gelden ten aanzien van *Phyllosticta solitaria* bijzondere eisen: op de productieplaats mogen sinds het begin van het laatste volledige groeiseizoen geen symptomen zijn gezien (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage VII, punten 44 en 45).

Sinds 14 december 2019 geldt een (tijdelijk) importverbod van planten bestemd voor opplant van *Crataegus* L. en *Malus* L., met uitzondering van zaden, *in vitro* materiaal en op natuurlijke of kunstmatige wijze gekweekte miniatuurplanten (bonsais) uit derde landen (Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2019).

Voor op natuurlijke of kunstmatige wijze gekweekte miniatuurplanten uit de meeste derde landen gelden bijzondere eisen waaronder ten minste zes officiële inspecties per jaar die gericht moeten zijn op relevante quarantaineorganismen en waarbij ten minste elke rij op de kwekerij of het perceel is geïnspecteerd en per genus 300 planten (of 10% van de planten indien er meer dan 3000 planten van een genus aanwezig zijn) in detail zijn bekeken (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage VII, punt 30).

Intercepties en vondsten

Er zijn geen intercepties en vondsten van *P. solitaria* bekend in de EU.

Score

Vanwege het (tijdelijke) importverbod en de bijzondere eisen met betrekking tot het pathogeen en omdat er geen import bekend is van bonsais van de waardplantsoorten uit de landen waar het organisme voorkomt 'score 1'.

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5] (pathway 2)

Er zijn geen bijzondere EU-eisen voor import van vruchten van *Malus* uit de landen waar de schimmel voorkomt. Er zijn geen intercepties of vondsten bekend in de EU (Europhyt, EPPO Global Database, 1.10.2019). De EU importeert relatief weinig appels uit Canada en de VS, ca 2.500 ton in 2017 (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018). Score 2.

P2 (transfer): 5 [1-5] (pathway 1)

De pathway is planten bestemd voor opplant.

P2 (transfer): 2 [1-5] (pathway 2)

De sporen die op vruchten worden gevormd (conidiën) worden verspreid met regen (rain-splash and wind-driven rain) (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018). Niet bekend is tot hoever deze komen. De schimmel kan zich zeer waarschijnlijk in Nederland vestigen maar vanwege de vermoedelijk beperkte verspreidingsafstand van de sporen in vergelijking met sporen die via wind over grote afstanden kunnen worden verspreid 'score 2' (en niet 'score 3').

P3 (kans op vestiging na transfer): 5 [1-5]

Het Nederlandse klimaat is zeer waarschijnlijk geschikt voor vestiging (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018).

P4 (kans overleven uitroeiactie): 3 [1-4]

Natuurlijke verspreiding vindt plaats over korte afstanden via 'splash dispersal' en mogelijk over wat langere afstanden via 'wind-driven rain' (afstanden zijn niet bekend). Uitroeiing lijkt mogelijk mits de ziekte nog lokaal aanwezig is. De kans op overwintering op gemummificeerd fruit of afgevallen blad lijkt verwaarloosbaar volgens de EPPO-datasheet. De schimmel overwintert in kankers op de waardplanten.

Effect op perceelsniveau: 3 [1-5]

Het organisme tast takken, bladeren en vruchten aan. In het verleden veroorzaakte de schimmel veel schade in appelboomgaarden in de VS, maar tegenwoordig komt de schimmel nog maar sporadisch voor vermoedelijk doordat er regelmatig met fungiciden gespoten wordt tegen andere ziekten. Er is onzekerheid in hoeverre de gewasbeschermingsmaatregelen die in de EU worden toegepast in appelboomgaarden het organisme zullen bestrijden (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018). Score 3, maar de onzekerheid is groot (score 2 – 4).

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

De verwachting is dat bij vestiging van het organisme in Nederland een groot deel van het appelareaal op de langere duur besmet zal raken, ook omdat de appelteelt veelal in concentratiegebieden plaats vindt (score 3: 26-75%; geen score 4 omdat natuurlijke verspreiding over korte afstanden plaats vindt via splash dispersal). Voor de boomteelt zal dat mogelijk lager zijn omdat planten kortere tijd staan en de teelt van bomen van *Malus* en *Crataegus* weliswaar in boomkwekerijgebieden kan plaats vinden maar de variatie in plantensoorten daar veel groter is dan in fruitgebieden.

Productiewaarde-teelt: 5 (consumptie), 1 (sierteelt) [1-6]

De productiewaarde van appels in 2018 was ca. 139 miljoen euro (score 5: 100 – 250 miljoen). De productiewaarde van planten van *Malus* spp. voor de sierteelt is niet bekend; deze ligt mogelijk beneden de 5 miljoen euro (score 1).

Impact op de groene ruimte: 3 [1-5]

Malus spp. komen vrij algemeen voor in de groene ruimte.

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

In een gebied waar het organisme voorkomt kan het zeer lastig zijn om een productieplaats vrij te houden van het organisme (score 4).

Productiewaarde-export: 5 [1-6]

Als maat voor 'productiewaarde-export' wordt de productiewaarde van het te exporteren product genomen. De productiewaarde van planten van *Malus* spp. ligt mogelijk tussen de 20 en 50 miljoen euro (score 3). De productiewaarde van alle vruchtbomen was in 2018 namelijk ca. 55 miljoen euro. Voor vruchten was de productiewaarde in 2018 ca. 139 miljoen euro. Score 5 (100 – 250 miljoen) voor de totale productiewaarde van planten en vruchten.

4. Referenties

EFSA_Panel_on_Plant_Health, Bragard C, Dehnen-Schmutz K, Di Serio F, Gonthier P, Jacques M-A, Jaques Miret JA, Justesen AF, MacLeod A, Sven Magnusson C, Milonas P, Navas-Cortes JA, Parnell S, Potting R, Reignault PL, Thulke H-H, Van der Werf W, Yuen J, Zappalà L,

Vloutoglou I, Bottex B & Vicent Civera A, 2018. Pest categorisation of *Phyllosticta solitaria*. EFSA Journal, 16, e05510. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5510>

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.